מקור שני: מה הוא מוסיף? משווים בין מקורות

כיתה ד' · שיעור 4 מתוך 7 · רצף: לומדים משני מקורות: מטקסט מידע לטקסט הסבר · הפקת מידע · 45 דקות

⬅ לפני

בשיעורים הקודמים קראנו את מקור א', זיהינו בו רכיבים ולמדנו מילות קישור של הסבר.

אחרי ➡

בשיעור הבא נבחר מתוך שני המקורות רק את המידע שעונה על השאלה שלנו – עיקר וטפל.

🎯 מטרה

התלמידים ידלו מידע על אותו נושא משני מקורות ויקבעו בטבלה איזה מידע מופיע בשניהם, ואיזה מידע חדש מוסיף המקור השני.

1. יזהו את סוג המקור השני (ריאיון) ויציינו שני הבדלים בינו לבין ערך האנציקלופדיה.
2. ימצאו במקור ב' פרט אחד שמופיע גם במקור א' ושני פרטים חדשים, ויעתיקו כל אחד לטבלת ההשוואה.
3. יכתבו משפט סיכום שמחבר מידע משני המקורות ("לפי שני המקורות...; מקור ב' מוסיף ש...").

מיומנות: דליית מידע משני מקורות והשוואה · **כלי:** טבלת השוואה: מופיע בשני המקורות / רק במקור א' / רק במקור ב' · **פרקטיקה:** קריאה בתפקידים, הוראה מפורשת ועבודה בזוגות

📌 עיגון

"דליית מידע רלוונטי לנושא הנלמד משני מקורות מידע לפחות"

תוכנית הלימודים בחינוך לשוני – עברית (יסודי), פרק ד': הישגים נדרשים · הישג נדרש 5: הפקת מידע מטקסטים מסוגים שונים · ציון דרך עד סוף כיתה ד'

🧺 חומרים

- מקור א' ומקור ב' מודפסים
- טבלת השוואה מוגדלת על הלוח
- דף העבודה "מה מוסיף המקור השני?"

🔤 מושגים

מקור · ריאיון · מרואיין · מידע חדש · השוואה

⏱ מהלך השיעור

פתיחה 5 דק'	שליפה: המורה שואלת: "מה למדנו ממקור א' על בעלי חיים שפעילים בלילה?" אחר כך היא מחלקת את מקור ב' ושואלת: "במה הטקסט הזה נראה שונה מן הקודם?" ומציגה את המטרה: "היום נקרא מקור שני ונבדוק מה הוא מוסיף על מה שכבר ידענו". **תשובות צפויות:** "הם מסתתרים במחילות ביום כי שם קריר". "זה ריאיון – יש שאלות ותשובות", "מדברת בו פקחית אמיתית".
הדגמה – אני 9 דק'	שני תלמידים קוראים את הריאיון בתפקידים (המראיין ודנה). המורה מציגה את טבלת ההשוואה וחושבת בקול על תשובתה הראשונה של דנה: היא בודקת אם המידע (בעלי חיים פעילים בלילה ונחים במחילות) מופיע גם במקור א', מוצאת את המשפט, ורושמת בטור "בשני המקורות". אחר כך היא מסמנת מידע שלא מופיע במקור א' (הקיפודים והשועלים בשמורה בנגב). *"דנה אומרת שביום בעלי החיים נחים במחילות, כי שם קריר. אני פונה שוב למקור א' ומחפשת – כן, כתוב שם 'ביום הם מסתתרים במחילות'. לכן אני כותבת את זה בטור 'בשני המקורות'. עכשיו אני שואלת: האם דנה אמרה משהו שאין במקור א'? היא מזכירה קיפודים ושועלים בשמורה בנגב – זה חדש, ואני כותבת אותו בטור 'רק במקור ב'."* **תשובות צפויות:** בשני המקורות: פעילות בלילה ומנוחה במחילות. רק במקור ב': איזה בעלי חיים יוצאים בלילה בשמורה בנגב.
תרגול משותף – אנחנו 8 דק'	הכיתה עוברת יחד על התשובה השנייה של דנה (מים מן המזון). המורה שואלת: "האם זה מופיע במקור א'?" והכיתה מחפשת. אחר כך הכיתה מחליטה יחד באיזה טור לכתוב, והמורה רושמת בטבלה שעל הלוח. **תשובות צפויות:** "במקור א' כתוב על החיפושית שאוספת טיפות ערפל, אבל לא כתוב שבעלי חיים מקבלים מים מן המזון – זה חדש". טעות צפויה: "גם במקור א' יש מים, אז זה אותו דבר" – המורה: "הנושא דומה, אבל האם הפרט זהה? איך החיפושית משיגה מים, ואיך בעלי החיים של דנה?"
תרגול מודרך – בזוגות 8 דק'	בזוגות: הזוגות משלימים את הטבלה לגבי התשובה השלישית של דנה (צבע בהיר) ומוסיפים פרט אחד שמופיע רק במקור א'. אחר כך כל זוג כותב שני הבדלים בין סוגי המקורות (מי כותב, איך זה כתוב). המורה עוברת ושואלת: "מה היה חסר לנו אילו קראנו רק מקור אחד?" **תשובות צפויות:** רק במקור ב': צבע בהיר קולט פחות חום ועוזר להסתתר מפני טורפים. רק במקור א': הדבשת של הגמל, האוזניים של שועל הפנק. הבדלים: "באנציקלופדיה יש כותרות משנה, בריאיון יש שאלות ותשובות"; "בריאיון מדברת אדם שעובדת בשטח".
עבודה עצמית – דף העבודה 10 דק'	דף העבודה: השלמת טבלת ההשוואה, הקפת סוג המקור, וכתיבת משפט סיכום שמחבר את שני המקורות. המורה עובדת עם קבוצת התמיכה: היא קוראת איתם את הריאיון ומסמנת יחד פרט חדש אחד.
סיכום ובדיקת הבנה 5 דק'	שאלה: "למה כדאי לקרוא יותר ממקור אחד?" כרטיס יציאה. **תשובות צפויות:** "מקור אחד לא מספר הכול"; "כשאותו מידע מופיע בשני מקורות, אפשר לסמוך עליו יותר".

🤲 תמיכה

- טבלה שבה הטור "בשני המקורות" כבר מלא בפרט אחד לדוגמה.
- משפטי מקור ב' ממוספרים, והתלמיד מסמן ליד כל משפט: א+ב או חדש.

🚀 אתגר

- לחשוב על שאלה שלישית שהמראיין יכול היה לשאול את דנה, ולנמק למה היא חשובה.
- לכתוב פסקה קצרה שמשלבת מידע משני המקורות במשפט אחד עם מילת קישור.

✅ כרטיס יציאה והערכה

כרטיס יציאה: כתבו פרט אחד שמופיע בשני המקורות ופרט אחד חדש שמקור ב' מוסיף. – **הצלחה:** בשני המקורות: בעלי חיים פעילים בלילה / נחים במחילות כי שם קריר. חדש במקור ב': מקבלים מים מן המזון / צבע בהיר קולט פחות חום / עוזר להסתתר מטורפים.

מה בודקים: בדיקת טבלת ההשוואה (משימה 1) ומשפט הסיכום (משימה 3), וכרטיס היציאה. פרט משותף נכון ושני פרטים חדשים נכונים – עמד ביעד.

שיעורי בית: למצוא בבית או בספרייה מקור נוסף על בעל חיים מן המדבר ולכתוב פרט אחד חדש שלמדתם ממנו.

קשר למדע ול-STEM: המקורות עוסקים בהתאמה של בעלי חיים לחום וליובש – נושא שנלמד במדע.

מה מוסיף המקור השני?

כיתה ד' · שיעור 4 ברצף · דף עבודה לתלמיד

שם: _____ תאריך: _____

כשלומדים נושא כדאי לקרוא יותר ממקור אחד. היום נשווה בין ערך באנציקלופדיה לבין ריאיון עם פקחית.

דוגמה: "ביום הם נחים במחילות, כי שם קריר." (מקור ג') – גם במקור א' כתוב: "ביום הם מסתתרים במחילות". ← בשני המקורות.

1 הקיפו את סוג המקור. ⭐

1. מקור א' — ריאיון / ערך באנציקלופדיה / סיפור
2. מקור ג' — ריאיון / ערך באנציקלופדיה / שיר

2 השלימו את טבלת ההשוואה. ⭐⭐

בשני המקורות	רק במקור א'	רק במקור ג'

3 כתבו שני הבדלים בין מקור א' למקור ג' (אי כותב, איך גה כתוב). ⭐⭐

_____

_____

_____

4 השלימו משפט סיכום. ⭐⭐⭐

1. לפי שני המקורות, בעלי חיים במדבר _____. מקור ג' מוסיף ש_____.

בדיקה עצמית

☐ אני יכול/ה למצוא מידע שמופיע בשני מקורות.

☐ אני יכול/ה לציין מה מקור שני מוסיף.